

Microespeciació i evolució vegetal a la Mediterrània Occidental: què coneixem i què ens cal conèixer

Josep A. Rosselló

Jardí Botànic, Universitat de València, C/Quart 80, E-46008 València

[rossello@uv.es]

La Mediterrània, amb més de 24.000 espècies i aproximadament un 35% d'endemicitat, és un dels centres de major biodiversitat vegetal del món. Dins d'aquest territori hi destaca la conca occidental, àrea de notable riquesa vegetal, gran complexitat paleogeogràfica i amb una gran diversitat d'ecosistemes continentals i insulars. La Mediterrània Occidental constitueix un excel·lent laboratori natural per a estudiar els processos biològics relatius a la gènesi, evolució i extinció d'espècies. Recentment, l'ús de tècniques moleculars basades en els polimorfismes de l'ADN ha permès reprendre un nou interès en qüestions de Biogeografia, si bé aquest s'ha centrat principalment en anàlisis de les biotes ubicades en àrees no mediterrànies. La riquesa del component endèmic vegetal exclusiu de la Mediterrània Occidental, permet l'estudi de acurat dels processos microevolutius a diferents nivells taxonòmics i geogràfics i possibilitar la reinterpretació de les hipòtesis prèvies (filogeogràfiques, evolutives, taxonòmiques) en base a les anàlisis dels marcadors moleculars obtinguts del genoma nuclear (principalment les seqüències ribosomals dels espaiadors ITS) i cloroplàstic (espaiadors intergènics e introns). En aquesta xerrada es presentaran i discutiran els resultats corresponents a l' estudi de diversos endemismes vegetals de la Mediterrània Occidental en els que 1) es reinterpretaran algunes hipòtesis del poblament vegetal de l' arxipèlag Balear (complex *Hippocrepis balearica*), 2) es posarà de manifest el grau de depauperació genètica d'algunes espècies endèmiques en perill d' extinció en estat silvestre o extintes, però que es conserven en bancs de germoplasma en Jardins Botànics i institucions científiques (*Lysimachia minoricensis*, *Apium bermejoi*), 3) es ressaltarà l'existència de processos d'hibridació entre espècies endèmiques i d'altres de distribució més ampla i la seva importància en la seva conservació in situ i ex situ (*Helichrysum* sp. pl., *Antirrhinum* sp. pl.), i 4) es discutirà la divergència molecular d'alguns complexes de camèfits que habiten exclusivament les illes mediterrànies (*Cephalaria balearica*).

Finalment, es reflexionarà sobre quins són els aspectes més prioritaris que caldria abordar a curt termini per obtenir una visió acurada dels processos microevolutius que actuen a la Mediterrània Occidental.